1 Μαρτίου 2015

Η πρακτική μορφή της μετανοίας και οι καρποί της (Μέρος Α΄)

/ Πεμπτουσία

Image not found or type unknown

Pantokrator

Image not found or type unknown

Ο Χριστός είναι η ζώσα αλήθεια. «Εγώ είμαι η οδός και η αλήθεια και η ζωή»(Ιω. 14, 6.). Άρα ζωή χωρίς αρχή, απεριόριστη και αδέσμευτη, συναιώνια του Πατρός, αχώριστη και αδιαίρετη απ’ αυτόν. «Ευλογημένος να είναι ο Θεός, ο Πατέρας του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, που μας δώρισε μέσω του Χριστού πλούσιες τις ευλογίες του, πνευματικές και ουράνιες. Μας διάλεξε πριν θεμελιώσει τον κόσμο, να γίνουμε δικοί του διά του Χριστού, αψεγάδιαστοι στην τελική του κρίση. Μας προόρισε με την αγάπη του να γίνουμε παιδιά του διά του Ιησού Χριστού, σύμφωνα με το καλόβουλο για μας θέλημά του, ώστε να τον υμνούμε για την πλούσια χάρη του, που μας δώρισε διά του αγαπημένου του Υιού. Μας λύτρωσε με το αίμα του Χριστού, συγχώρησε τις αμαρτίες μας με την πλούσια χάρη που μας σκόρπισε περίσσια, μαζί με κάθε λογής φρόνηση και γνώση»(Εφεσ. 1,3--8).

Την μεγάλη αυτή αποκάλυψη ακολουθεί η απέραντη ευλογία των θείων επαγγελιών, η οποία αρχίζει από την πρώτη πρόσκληση του Κυρίου μας, «μετανοείτε, γιατί πλησίασε η βασιλεία των ουρανών»(Ματ. 4,17). Με την μετάνοια ξυπνά μέσα μας η έννοια και η δύναμη της ζωής και αποκαθίσταται διά της πίστεως η τιμή και αξία μας ως ανθρώπων, που χάθηκαν. Με το θρήνο της μετανοίας ανακαινίζεται η ικανότητά μας για επαφή και πρόσληψη της χάριτος του Παναγίου Πνεύματος και γενικώς του θείου φωτισμού, που αποδυναμώθηκε από την αμαρτία. Όταν αρχίζει κάποιος αυτήν την έμπρακτη μετάνοια, όσον και αν αγωνίζεται, δεν μπορεί να βρει, όπως φαντάζεται, την απολύτρωσή του, την ελευθερία του, από τα δεσμά του παλαιού ανθρώπου. Απλώς στην αρχή δαμάζει την φιλαμαρτήμονα διάθεση και σταματά την έμπρακτη υποταγή στα πάθη και τις αμαρτωλές συνήθειες. Παύει οριστικά να δανείζεται και αρχίζει η μέριμνα της εξοφλήσεως του χρέους. Άλλοτε με χαρά, και άλλοτε με κόπο, αποκρούει τα πάθη και τους πειρασμούς, και συγκρίνει, κατά δύναμιν, πόσον απέχει από την αληθινή πνευματική ζωή, ειδικότερα όταν η συμπεριφορά του προς τους άλλους δεν είναι σωστή. Τότε παρουσιάζεται η ανάγκη της αυτομεμψίας, η οποία οδηγεί στην

ταπείνωση, διότι χωρίς αυτήν δεν υπάρχει κοινωνική ζωή. Η εργασία του είδους αυτού απαιτεί υπομονή και καρτερία, αλλά η ολοκλήρωση της επιτυχίας εξαρτάται μόνον από τη χάρη του Θεού και όχι από εμάς.

Ο Κύριος του σύμπαντος κόσμου μάς ενθαρρύνει πραγματικά. Αυτός μας λέγει «να έχετε θάρρος, γιατί εγώ τον έχω νικήσει τον κόσμο»(Ιω. 16, 33). Ο πραγματικός μας θρίαμβος δεν εξαρτάται από το ότι μας απευθύνει αυτές τις εγγυήσεις ως παντοδύναμος Δημιουργός και Θεός, αλλά και ως άνθρωπος. Ο νικητής του κόσμου, δηλαδή της αμαρτίας, και ακριβέστερα της παναμαρτίας σε όλους τους κόσμους και καιρούς, ο άνθρωπος Ιησούς Χριστός, έγινε υπερκόσμιος για να καταστήσει και όσους τον ακολούθησαν υπερκοσμίους. Όταν η ζωή μας ανταποκρίνεται στις θείες εντολές, οδηγείται στην ιδίαν ακριβώς νίκη. «Αν μείνετε ενωμένοι μαζί μου και αν τα λόγια μου μείνουν ζωντανά μέσα σας, ό,τι θελήσετε ζητήστε το και θα σας δοθεί. Μ’ αυτόν τον τρόπο φανερώνεται η δόξα του Πατέρα μου: όταν εσείς κάνετε άφθονο καρπό κι αποδειχθείτε έτσι μαθητές μου» (Ιω. 15, 7-8). Αυτό το επιτυγχάνουμε μόνον με τον Χριστό και διά της δυνάμεως και της χάριτός του. Άλλη οδός δεν υπάρχει. Κανένας άλλος δεν μπορεί να μας οδηγήσει, να μας αποκαλύψει τα υπερκόσμια μυστήρια των θείων θησαυρών, διότι μόνον «στον Χριστό κατοικεί σωματικά όλη η θεότητα»(Κολ. 2, 9). Αυτός και μόνον συμπεριέλαβε σε μίαν αιωνία θεοπρεπή πράξη τα σύμπαντα, τον ουρανό και τη γη και τα καταχθόνια. Εάν τον ακολουθήσουμε αποφασιστικά και παραμείνουμε στη διδαχή του, λαμβάνουμε με το φωτισμό του την αίσθηση, την μετοχή του υπερκοσμίου του «ΕΙΝΑΙ» ανάλογα με τη μετάνοιά μας.

Επειδή η προσευχή αυτού, που μετανοεί με ταπείνωση, είναι το πλέον αποδεκτό από τον Θεό στοιχείο της «συντετριμμένης καρδίας», αισθάνεται ότι τον περιβάλλει η δύναμη της αγάπης, η οποία τότε γεμίζει τη ψυχή, όχι μόνον την ορατή κτίση, αλλά και την αόρατη. Έτσι γίνεται, όπως ο Ιησούς μας, «τα πάντα τοις πάσιν». Στη συνέχεια, όποιος γεύθηκε αυτή τη γλυκύτητα, ας ετοιμασθεί να γευθεί και την αντίστοιχη πικρία των αλλοιώσεων. Η μητέρα χάρις, η οποία τόσον φιλόστοργα παρηγόρησε και στήριξε τη ψυχή που μετανόησε και την έσωσε από πειρασμούς και την άγνοια και γενικά τη γαλούχησε στη γνώση των τόσων μυστηρίων, ξαφνικά γίνεται σκληρή και αδυσώπητη και κρύβει την παρουσία της. Μάταια κτυπά, η πενθούσα ψυχή, την ίδια θύρα της μετανοίας, την οποίαν κτυπούσε και αμέσως άνοιγε. Παντού τα πάντα φαίνονται αρνητικά και κανένας δεν βοηθά. «Θεέ μου Θεέ μου, γιατί με εγκατέλειπες»;(Ματ. 27, 46). Δεν συμπαρίσταται Σίμων ο Κυρηναίος, για να σηκώσει το σταυρό μας. Και αν και πολλές φορές παρακαλούμε, δεν βλέπουμε καθαρά την απάντηση. Μένει μόνον μυστικώς μία παρηγορία, ότι δεν σβήνει η ελπίδα, αλλά σιωπηρά ενθαρρύνει τον αθλητή: «Μη φοβάσαι, μόνον πίστευε», ή καλύτερα να αναφέρω το λόγο του

μεγάλου μας Πατρός, του οσιωτάτου Γέροντος Σιλουανού: «Κράτει τον νουν σου εις τον άδην και μη απελπίζου». Το «φορούσα σάκκο (το πένθιμο τρίχινο ένδυμα) και ταπείνωνα με νηστεία τη ψυχή μου»(Ψαλμ. 34, 13) γίνεται καθημερινό καθήκον· και «τα δάκρυά μου έγιναν για μένα το ψωμί μου, τη μέρα και τη νύκτα»(Ψαλμ. 41, 4). Ακούμε όμως και πάλιν τον ενθαρρυντικό λόγο του Κυρίου, «θα σας δω και πάλιν και θα χαρεί η καρδιά σας»(Ιω. ι6, 22). Μετά τη ζάλη έρχεται η γαλήνη, και μετά την τρικυμία η ηρεμία. Εμφανίζεται εκ νέου η χάρις μετά τη δοκιμασία της προσωρινής εγκαταλείψεως και η ψυχή ψάλλει νικητήριο ύμνο: «Συ Κύριέ μου, έσχισες το σάκκο μου και με περιέβαλες με ευφροσύνη»(Ψαλμ. 29, 12). Η εμφάνιση της χάριτος μετά τη δοκιμασία είναι υψηλοτέρας καταστάσεως και «γλυκύτερη από το μέλι της κηρήθρας»(Ψαλμ. ι8, 11), διότι αυξάνει την αίσθηση της θείας αγάπης περισσότερο απ’ ό,τι γνώριζε έως τώρα. Τότε γίνεται προσθήκη περισσότερης ταπεινοφροσύνης, διότι μαζί με το μεγαλείο της θείας αγάπης αποκαλύπτεται η ανθρώπινη μηδαμινότητα και η ψυχή εξομολογείται με συντριβή: «Ήταν καλό που με ταπείνωσες για να μάθω τα δικαιώματά σου»(Ψαλμ. 118, 71)… «έμαθα, Κύριε, ότι οι κρίσεις σου αποτελούν έκφραση της δικαιοσύνης σου και έτσι δίκαια με ταπείνωσες»(Ψαλμ. 118, 75)… «ταπεινώθηκα πολύ· Κύριε, σύμφωνα με την υπόσχεσή σου προστάτευε και σώσε τη ζωή μου»(Ψαλμ. 118, 107). Η βαθειά αίσθηση της ταπεινώσεως είναι η επέκταση των πνευματικών δυνάμεων του ανθρώπου και η είσοδος στη σφαίρα της ελευθερίας. Ο «πράος και ταπεινός τη καρδία» Ιησούς μας γνωρίζεται υπό το πρίσμα της ταπεινοφροσύνης, και αυτό είναι το «θα γνωρίσετε την αλήθεια, και η αλήθεια θα σας ελευθερώσει»(Ιω. 8, 32).

Από εδώ αρχίζει η είσοδός μας στην καινή-νέα κτίση και φύση, όπου ο αέρας και το κλίμα, κατά τον μακάριο Γέροντά μας, είναι διαφορετικά. Εδώ γίνονται οι κάτοχοι αυτής της καταστάσεως υιοί του καινού-νέου αιώνος κατά τον άγιο Μακάριο και αποκτούν διαφορετικά αισθητήρια. Καταπίνεται «ο θάνατος από τη ζωή»(Β’ Κορ. 5, 4) και ανακαινίζονται και εξυγιαίνονται οι αισθήσεις, ώστε να μη λειτουργούν πλέον παράλογα, αλλά μόνον «υποταγμένες στο θείο θέλημα με σκοπό τον αγιασμό»(Ρωμ. 6,19). Κανείς να μη φαντασθεί ότι αυτή η πνευματική πρόοδος έρχεται τόσο εύκολα και χωρίς κόπο, αλλά μετά από τη σκληρή δοκιμασία της καρτερίας των πειρασμών, με τους οποίους η θεία χάρις πειράζει και δοκιμάζει τους αθλητές.«Με μεγάλη υπομονή και εγκαρτέρηση περίμενα(υπομένων υπέμεινα) τη βοήθεια από τον Κύριο και με πρόσεξε και άκουσε τη δέησή μου, και με έβγαλε από το λάκκο της ταλαιπωρίας και από τη λάσπη του βούρκου και έστησε τα πόδια μου επάνω στην πέτρα και κατεύθυνε τα βήματά μου» (Ψαλμ. 39, 2-3). Ο λόγος αυτός είναι από τους Ψαλμούς του Δαυίδ, ο οποίος όταν θέλει να δηλώσει τον υπερθετικό βαθμό ενός πράγματος επαναλαμβάνει το «υπομένων υπέμεινα», δηλαδή υπερυπέμεινα. Αυτό αποσπά την προσοχή του Κυρίου, και στη συνέχεια «με έβγαλε», λέγει, «από το λάκκο της ταλαιπωρίας και από τη λάσπη του βούρκου».

Αυτά είναι οι στερήσεις και η απόγνωση των σκληρών πειρασμών. Μετά από αυτά ακολουθεί το «έστησε τα πόδια μου επάνω στην πέτρα και κατεύθυνε τα βήματά μου». Η πέτρα της σταθερότητος των ποδιών είναι η ελευθερία, ενώ η κατεύθυνση είναι η διάκριση. Με τον τρόπο αυτό πραγματοποιείται ο ανακαινισμός του «παλαιού ανθρώπου». Πολύ γρήγορα αποκαλύπτεται το παράδοξο της διδασκαλίας του Χριστού, σε όσους τον παραδεχθούν με πίστη, ότι είναι η απόλυτη αλήθεια. Συναισθάνεται ο άνθρωπος την μηδαμινότητά του και οδηγείται προς τον άναρχο Πατέρα. Ενώ ψηλαφά ό,τι είναι πήλινο, φθαρμένο, μηδαμινό, η έφεση της προσευχής τον ελκύει προς τον προσωπικό ζώντα Θεό. Τον γνωρίζει από την κένωσή του, διότι κατέβηκε στα κατώτατα μέρη της γης, σ’ αυτόν τον Άδη, και ακολούθως ανέβηκε «υπεράνω πάντων των ουρανών» και εκάθησε εκ δεξιών του Πατρός, για να γεμίσει με την παρουσία του τα πάντα. Αυτός είναι η οδός πλέον, και μόνον δι’ αυτού μπορεί ο καθένας να βαδίσει προς τον Πατέρα· «κανένας δεν πάει κοντά στον Πατέρα εκτός αν περάσει από μένα»(Ιω. 14, 6).

Την «περίσσειαν», δηλ. τον πλούτο της χάριτος, όπως αναφέρει ο Παύλος, κληρονομήσαμε εμείς οι χριστιανοί, περισσότερο από τους Προφήτες και τους δικαίους, που έζησαν πριν και μετά τον Μωσαϊκό νόμο. Εκείνοι γνώρισαν τα θεία ως «σκιάν και αινίγματα», ενώ εμείς «γίναμε μέτοχοι της θείας φύσεως»(βλ. Β΄ Πέτρ. 1, 4). Γνωρίσαμε αισθητά και «τα χέρια μας ψηλάφησαν» τον Λόγο της ζωής. Αυτός ο ίδιος μαρτυρεί· «Είναι μακάρια τα δικά σας μάτια γιατί βλέπουν, και τα αυτιά σας γιατί ακούουν! Σας βεβαιώνω πως πολλοί προφήτες και δίκαιοι επιθύμησαν να δουν όσα βλέπετε, και δεν τα είδαν και να ακούσουν όσα ακούτε και δεν τα άκουσαν» (Ματ. 13,16-17). Ο Παύλος βεβαιώνει ότι σε εμάς δόθηκε διά Πνεύματος Αγίου η γνώση του μυστηρίου του Χριστού, «το οποίο δεν το φανέρωσε προηγουμένως στους ανθρώπους»(Εφεσ. 3, 5). Τόσο δε μεγάλο και θαυμαστό είναι αυτό το μυστήριο, «ώστε έπρεπε να φανερωθεί με την ύπαρξη της Εκκλησίας και στις αρχές και εξουσίες που βρίσκονται στα επουράνια, η πολύπλευρη σοφία του Θεού, σύμφωνα με το προαιώνιο σχέδιο του, που πραγματοποιήθηκε με τον Ιησού Χριστό, τον Κύριό μας. Επειδή πιστεύουμε στον Χριστό, μπορούμε με απόλυτη εμπιστοσύνη να πλησιάζουμε τον Θεό και να απευθυνόμαστε σ’ αυτόν»(Εφεσ. 3, 10-12). Η ουσία του μυστηρίου για μας τώρα είναι να γνωρίσουμε αυτόν και τη δύναμη της αναστάσεώς του και τη μετοχή στα παθήματά του, «ακολουθώντας τον στο θάνατο»(Φιλ. 3, 10). Ο αναστάς και καθήσας εκ δεξιών του Πατρός Κύριός μας κατέβηκε στα κατώτατα μέρη της γης. Επομένως, η οδός που μας οδηγεί προς αυτόν απαιτεί και τη δική μας κατάβαση διά των παθημάτων και γι’ αυτό υπάρχει το στάδιο των πειρασμών. Η παραμόρφωση της εικόνος διέστρεψε τα όργανα της υπάρξεώς μας και γι’ αυτό το «να γίνετε άγιοι γιατί εγώ είμαι άγιος»(Α’ Πέτρ. 1, 16), και το «να γίνετε κι εσείς τέλειοι, όπως τέλειος είναι και ο Πατέρας σας ο ουράνιος»(Ματ. 5, 48) είναι επιταγές απολύτου καθήκοντος. «Για να μπούμε στη

βασιλεία των ουρανών πρέπει να περάσουμε από πολλές θλίψεις»(Πράξ. 14, 22), και δικαίως «είναι πολλές οι θλίψεις των δικαίων»(Ψαλμ. 33, 20). Μέσω της βιαίας πάλης προς τους νόμους του παραλόγου, οι οποίοι λειτουργούν στα διεστραμμένα μέλη, πείθουμε την χάριν που μας ανανεώνει να πραγματοποιήσει σε μας την μεταμόρφωση. Γι' αυτό οι Πατέρες μας αγκάλιασαν τη φιλοπονία και πέραν των φυσικών τους δυνάμεων. Αυτοί κατανόησαν το «εάν μαζί με τον Χριστό πεθάνουμε, μαζί του και θα ζήσουμε»(Β' Τιμ. 2, 11), και πράγματι νέκρωσαν τα μέλη τους, και αξιώθηκαν να φορέσουν την εικόνα του επουρανίου. Γνώρισαν διά της πείρας ότι πριν από την είσοδο στη ζωή προηγείται ο Γολγοθάς, και έτσι δεν επέτρεψαν στα κουρασμένα τους πόδια να βαδίσουν τον πλατύ και ευρύχωρο δρόμο, αλλά σε όλη τους τη ζωή βάδισαν «την στενήν και τεθλιμμένην» για να φθάσουν στον «υπέρ αυτών αποθανόντα και αναστάντα» Σωτήρα Χριστό.

συνεχίζεται…

Πηγή: vatopedi.gr